

Підсумовуючи вищезазначене, вважаю за потрібне визначити наступне:

1. Технологічний процес розробки комп'ютерної програми, припускає її етапність або стадійність, причому як вбачається, зазвичай, з наявністю творчої складової на різних стадіях та етапах створення комп'ютерної програми як об'єкта авторського права.

2. Творчої інтелектуальної праці на таких стадіях розробки (створення) комп'ютерної програми, як висування ідеї, розробка концептуального дизайну, постановка технічного завдання та інше, може бути не менша, а набагато навіть більше ніж на стадії кодинга (програмування).

3. За сучасної правової конструкції відповідно до чинного законодавства особа, що складає вихідний код стає автором та первинним суб'єктом авторського права на комп'ютерну програму та отримує відповідні майнові права на весь твір в цілому.

4. Права осіб, що творчою працею створювали комп'ютерну програму на стадіях, що передували кодингу, є не захищеними, адже не породжує для них співавторства на твір – комп'ютерну програму в цілому.

5. Розподіл майнових прав на комп'ютерну програму як об'єкт в цілому серед її розробників на різних стадіях, зазвичай, є таким, що не відповідає загальним засадам цивільного законодавства щодо справедливості, добросовісності та розумності.

6. Можливими шляхами розв'язання зазначеної проблеми вбачається: 1) визначення на законодавчому рівні складного об'єкта з вищезазначеними ознаками, надання правового режиму захисту складному об'єкту та введення на законодавчому рівні нового об'єкта авторського права, який би увібрав в себе відповідні складові елементи, або 2) визначення у складі комп'ютерної програми підготовчих та інших матеріалів, що передували та обумовили створення об'єкту авторського права – комп'ютерної програми.

Список бібліографічних посилань: 1. ДСТУ ISO/IEC 12207:2014 «Інженерія систем і програмного забезпечення. Процеси життєвого циклу програмного забезпечення». 2. ГОСТ 19.102-77 «Єдина система програмної документації. Стадії розробки». 3. ГОСТ 34.601-90 «Автоматизовані системи. Стадії створення». 4. Про затвердження переліку обов'язкових етапів робіт під час проектування, впровадження та експлуатації засобів інформатизації: постанова Кабінету Міністрів України від 04.02.1998 № 121 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121-98-п> (дата звернення: 21.07.2017). 5. Склярів І. Комп'ютерна програма і авторське право. Інтелектуальна власність. 2003. № 7. С. 11–12. 6. Кетрарь А. А. Поняття та ознаки об'єкта авторського права. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 59. С. 416–422. 7. Про авторське право та суміжні права: закон України від 23.12.1993 № 3792-XII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12> (дата звернення: 21.07.2017). 8. Цивільний кодекс України: закон України від 16.01.2003 № 435-IV // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 21.07.2017). 9. Директива Совета Европейского сообщества о правовой охране компьютерных программ (91/250/ЕЭС): от 14.05.1991 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_065 (дата звернення: 21.07.2017).

Одержано 13.10.2017

УДК 343.125

Наталя Валеріївна ПАВЛОВА,

кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

ТЕХНІЧНІ НОСІЇ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ДОКАЗ ФАКТІВ ТА ОБСТАВИН, ЯКІ ЗАФІКСОВАНІ НА НИХ

На сьогодні фотознімки, звуко- відеозаписи відіграють значну роль у процесі доказування під час здійснення розслідування кримінального провадження. Між тим, не

завжди такі матеріали, на яких зафіксовані події, можуть вважатися допустимими доказами у кримінальному провадженні.

Згідно зі ст. 99 КПК України, матеріальний об'єкт, який спеціально створений з метою збереження інформації і містить зафіксовані за допомогою письмових знаків, звуку, зображення відомості, які можуть бути використані як доказ факту чи обставин, що встановлюються під час кримінального провадження, відноситься до такого джерела доказів, як документ [1]. У ч. 2 цієї ж статті закріплено, що до документів, за умови наявності в них відомостей, передбачених частиною першою, можуть належати: матеріали фотозйомки, звукозапису, відеозапису та інші носії інформації (у тому числі електронні).

З цього можна зробити висновок, що звуко- відеозапис, матеріали фотозйомки можуть розглядатися як документ, у тому числі і як джерело доказу, але при дотриманні певних вимог. Так, згідно ст. 94 КПК України, слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд за своїм внутрішнім переконанням, яке ґрунтується на всебічному, повному й неупередженому дослідженні всіх обставин кримінального провадження, керуючись законом, оцінюють кожний доказ з точки зору належності, допустимості, достовірності, а сукупність зібраних доказів – з точки зору достатності та взаємозв'язку для прийняття відповідного процесуального рішення. Втім, допустимість доказів, отриманих із використанням засобів звуко- відеозапису та фотозйомки, викликає низку суперечок і суд може не прийняти до уваги такі матеріали, виявивши, що вони здобуті із порушенням визначеної законом процедури, без згоди певних осіб, із порушенням їх прав, свобод та законних інтересів.

Розглядаючи питання щодо можливості використання як доказів матеріалів *фото-, відео- та звукозапису* події злочину, наданих будь-якою фізичною особою, слід враховувати, що, окрім певних правових проблем, пов'язаних із існуванням «розмитих» меж між законною діяльністю і втручанням у приватне життя осіб, є певні підвалини для існування підробки таких матеріалів. Адже ринок програмного забезпечення перенасичений пропозиціями для редагування фото- відеоінформації. Доступність пристроїв для запису є причиною появи низки програм для обробки цифрового фото та відео, що дозволяють імпортувати відзнятий матеріал та редагувати його на власний розсуд за допомогою тимчасової шкали.

За таких обставин, як правило, призначається фототехнічна або експертиза відео-, звукозапису, основним завданням яких є вирішення питань щодо оригінальності записів, наявності ознак видалення інформації, монтажу, безперервності запису, одночасного запису звуку, відео тощо.

При цьому слід зауважити, що проведення фототехнічної експертизи та експертизи звуко- відеозапису, що здійснювалися цифровою камерою на внутрішню флеш пам'ять камери чи зовнішню карту пам'яті, не буде результативним, якщо на дослідження надається виключно оптичний диск, який містить не оригінальну, а цифрову копію фото- відеозвукозапису з камери. В цьому контексті слід звернути увагу на положення статті 99 КПК України, зміст якої полягає в наступному: «сторона кримінального провадження, потерпілий, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, зобов'язані надати суду оригінал документа. Вимога щодо обов'язкового зберігання у матеріалах кримінального провадження оригінальних примірників технічних носіїв інформації міститься у п. 3 ст.107 КПК України.

Крім того, відповідно до п.21.3 Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, затвердженої наказом Міністерства юстиції України 08.01.1998 р. за № 53/5, для проведення експертизи відеозапису на дослідження надається: оригінальна відеофонограма та оригінальний пристрій (відеокамера), яким відеофонограма зафіксована [2].

У зв'язку з цим, вирішення деяких питань у ході проведення експертизи є ускладненим, наприклад: «чи проводився запис відеофонограми безперервно?»; «чи зазнавала будь яких змін дана відеофонограма?»; «чи відображає весь хід події надана відеофонограма (повна інформація чи сформована вибірково)?». Вказані питання з'ясувати складно, оскільки проведення експертизи та вирішення поставлених питань можливе лише за умов надання на дослідження оригіналу відеозапису із оригінальною назвою файлу та за наявності (надання) відеокамери, яка здійснювала запис відеофонограми.

З огляду на це, виходить, що, якщо відсутня фото- відеокамера, за допомогою якої були створені (зафіксовані) оригінальні фото- відеозаписи події, вести мову про допустимість

таких доказів складно. Для встановлення можливості підробки, необхідно здійснити прив'язку до місця та часу, довести, що камера знаходилася саме там і саме в тому положенні, в якому представлений обзір запису, а всі дії здійснювалися особами, які не могли на той час знаходитися в інших місцях.

Підсумовуючи все вище викладене необхідно зазначити, що, по-перше, перед тим, як надавати оцінку тим чи іншим матеріалам фотозйомки, звуко- відеозапису, треба насамперед з'ясувати, чи з належного джерела, належним суб'єктом та чи в законний спосіб і порядок отримано ці докази. Крім того, щоб визнати матеріали фотозйомки, звуко-відеозапису як таких, що відповідають вимогам допустимості, необхідно дотримуватися певних правил щодо надання таких матеріалів органам досудового розслідування, суду та дотримуватися процесуальних вимог.

Список бібліографічних посилань: 1. Кримінальний процесуальний кодекс України: закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 02.10.2017). 2. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: наказ М-ва юстиції України від 8 жовт. 1998 р. № 53/520 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98> (дата звернення: 02.10.2017).

Одержано 05.10.2017

УДК 343.98

Тетяна Анатоліївна ПАЗИНИЧ,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри криміналістики
та судової експертології факультету № 1
Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-7635-1160>

ЩОДО ПРОБЛЕМ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ НА ҐРУНТІ РАСОВОЇ, НАЦІОНАЛЬНОЇ ЧИ РЕЛІГІЙНОЇ НЕНАВИСТІ

Прояви агресії та нетерпимого ставлення окремих осіб до представників суспільства, які відрізняються за кольором шкіри, формою очей, національністю, релігійними переконаннями тощо є соціальною і політичною проблемою майже кожної країни. Для України останнього часу проблема ксенофобії набуває загрозливих масштабів.

Окупація частини території нашої держави, терористична активність, приниження національної гідності населення України через засоби масової інформації Російської Федерації призвела до крайнього загострення етнічного та ідеологічного протистояння між українцями різних регіонів проживання, та між українцями і росіянами. Особливі часи переживає зараз і спільнота кримських татар, агресивне ставлення до яких підігривається політично-інформаційним середовищем тимчасово окупованої території Автономної республіки Крим. Систематичні образи, ізоляція кримськотатарського населення, масові акти вандалізму по відношенню до об'єктів пам'яті, культури і освіти татар, численні випадки нападів, побиття, викрадення і вбивств, системні репресивні заходи під виглядом обшуків і затримань – все це болючі події сьогодення [1–3].

Треба пам'ятати, що розповсюдження і нав'язування негативних стереотипів в суспільстві завжди представляє собою бомбу уповільненої дії, що може призвести до соціального вибуху в державі [4; 5].

Кримінальне законодавство України поставлено на боротьбу із проявами ксенофобії і ненависті. Так, пунктом 3 частини 1 статті 67 КК України встановлено, що суд повинен